

ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΥΠΟΥ ΤΟΥ ΤΕΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ «ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΡΥΘΜΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ» ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΝΟΔΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΑΥΤΗΣ

Η Σύνοδος Ιεραρχίας της Ελληνόρυθμης Καθολικής Εκκλησίας της Ουκρανίας (ΕΡΚΕΟ) υιοθέτησε το «Οικουμενικό δόγμα της ΕΡΚΕΟ», το οποίο τίθεται σε ισχύ από τις 23 Φεβρουαρίου 2016.

Θετική πτυχή του δόγματος αυτού είναι η αποδοχή των αποτελεσμάτων του Διαλόγου Ορθοδόξων και Καθολικών και ειδικότερα των διατάξεων του κειμένου του Balamand με τίτλο «Η Ουνία, ως μέθοδος ενώσεως του παρελθόντος και η σημερινή αναζήτηση της πλήρους κοινότητας» της Μικτής Θεολογικής Επιτροπής Θεολογικού Διαλόγου μεταξύ της Ορθόδοξου Εκκλησίας και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, όπου καταδικάζονται οι ιστορικές απόπειρες της Ρώμης μέσω της ουνίας, π.χ. της Ουνίας του Μπρεστ 1596 να καθυποτάξει τους χριστιανούς της Ανατολής. Το νέο κείμενο της ΕΡΚΕΟ δέχεται ρητώς ότι: «Ο Αποστολικός Θρόνος της Ρώμης έβλεπε την ένωση του Μπρεστ μάλλον στα πλαίσια της υποτάξεως παρά της κοινότητας» και αποτιμά αρνητικά το φαινόμενο της ουνίας ως μέθοδο ενώσεως των Εκκλησιών επί ψευδών θεολογικών αρχών.

Αυτή η δήλωση των Ελληνόρυθμων Καθολικών Ιεραρχών θα μπορούσε να εμπνεύσει πολλές ελπίδες όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ της ΕΡΚΕΟ και της Ορθόδοξου Εκκλησίας και ιδίως στην Ουκρανία, εάν η ανακοίνωση αυτή δεν συνοδευέτο από μια σειρά αβασίμων από ιστορικής απόψεως ισχυρισμών.

Έτσι το «Οικουμενικό δόγμα» αναφέρει ότι η «ΕΡΚΕΟ ιδρύθηκε ως αποτέλεσμα αποσχίσεως της Εκκλησίας Μόσχας από τη Μητρόπολη Κιέβου κατά τους 15-16 αιώνες...Με την εσωτερική κρίση, την αποδυνάμωση του Πατριαρχικού Κέντρου Κωνσταντινουπόλεως, τις προκλήσεις της προτεσταντικής μεταρρυθμίσεως και τον Ρωμαιοκαθολικισμό μετά την εποχή του Τριδέντο, η Ιεραρχία της Εκκλησίας Κιέβου αποφάσισε την αποκατάσταση της ευχαριστιακής κοινότητας με τον Επίσκοπο Ρώμης».

Τυχάνει γνωστό ότι η Ουνία της Φλωρεντίας το 1439, εδραιωθείσα στην Κωνσταντινούπολη, στη Ρωσία δεν απολάμβανε καμίας υποστηρίξεως. Αυτός ήταν ακριβώς ο λόγος διατί ο οπαδός αυτής Μητροπολίτης Κιέβου Ισίδωρος αναγκάστηκε να δραπετεύσει στη Δύση. Η ΕΡΚΕΟ εμφανίζεται μόλις προς το τέλος του ΙΣΤ' αιώνα ως απότοκο της πολιτικής συμφωνίας. Αρχικά ερειδομένη επί του πολιτικού συμβιβασμού η Ουνία του Μπρεστ επεβάλλετο με τη βία από τις αρχές της Πολωνο-Λιθουανικής Κοινοπολιτείας για να βρει τη σθεναρά αντίδραση εκ μέρους των Ορθοδόξων πιστών.

Παρόλο που η ηγεσία της ΕΡΚΕΟ τυπικώς καταδικάζει την Ουνία ως μέθοδο ενώσεως των Εκκλησιών, έν ταυτῶ αγωνίζεται για να της δώσει μια αύρα όμορφη, καταφεύγοντας στη παραποίηση της ιστορικής αλήθειας. Είναι τίποτε άλλο παρά η χάλκευση γεγονότων στην οποία επιδίδεται συνέχεια «Το Οικουμενικό δόγμα» με την ταυτοποίηση της ΕΡΚΕΟ με την Εκκλησία Κιέβου. Κατ'αυτὸν τον τρόπο η ηγεσία των Ελληνόρυθμων Καθολικών αγωνίζεται να εμφανίσει την ΕΡΚΕΟ ως μοναδικό νόμιμο διάδοχο της αρχαίας Ιεράς Μητροπόλεως Κιέβου και συγχρόνως να διαιρέσει τεχνικά το Κίεβο και τη Μόσχα. Αυτό είναι προφανές από τον ακόλουθο ισχυρισμό του

δόγματος: «Από το τέλος του 18 αι. στα εδάφη, τα οποία προσχωρήθηκαν στην Ρωσική αυτοκρατορία και εν συνεχεία στην ΕΣΣΔ υλοποιείτο συστηματική εξαφάνιση της Εκκλησίας του Κιέβου με την βίαιη προσχώρηση των πιστών της στην Ρωσική Ορθοδοξία. Η ΕΡΚΕΟ καταδικάζει κατηγορηματικά αυτές και άλλες παρόμοιες πράξεις «Ορθόδοξου Ουνίας».

Απολύτως παράλογη τυγχάνει η θέση για την συστηματική εξαφάνιση από τη Ρωσία της «Εκκλησίας Κιέβου», αναποσπάστου μέρους της μιας Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας ούσης. Δεν είχαν ως στόχο τους οι αρχές της Ρωσικής αυτοκρατορίας και την εξαφάνιση της Ελληνόρουθης Καθολικής Εκκλησίας. Παράλληλα εξαιτίας της διά βίας επιβολής της ουνίας από τις Ρωμαιοκαθολικές αρχές της Αυστρο-Ουγγαρίας και Πολωνίας στα κατά παράδοσιν Ορθόδοξα εδάφη, μετά την ένταξη αυτών των εδαφών στη Ρωσία, ένα σεβαστό μέρος του πιστού λαού και ακόμη ευαγούς κλήρου φυσικά και επανήλθε στους κόλπους στον Ορθόδοξο χριστιανισμό, κάτι το οποίο ειδικότερα δε επιμαρτυρεί η Σύνοδος του Πόλοτσκ του 1839.

Βεβαίως οι τότε Ρωσικές αρχές συνεργούντες στη διαδικασία αυτή ήταν δυνατό να προβάνουν σε καταχρήσεις. Καταδικαστέα είναι κάθε μορφή βίας στα ζητήματα της πίστεως, και όμως δεν επιτρέπεται η υποκατάσταση των εννοιών, στην οποία προχωρούν οι συντάκτες του «Οικουμενικού δόγματος» χαρακτηρίζοντας ως «Ορθόδοξη Ουνία» την ειλικρινή πρόθεση επανεντάξεως στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Λυπούμενοι ότι οι σχέσεις μεταξύ της ΕΡΚΕΟ και της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας έχουν βεβαρημένο ιστορικό παρελθόν με τις συνέπειες, τις οποίες αισθανόμεθα έως σήμερα, οι συντάκτες του κειμένου παραπέμπουν αποκλειστικά στα γεγονότα 1839, 1871 και 1946, τα οποία σηματοδότησαν την προσάρτηση των Ελληνόρουθμων Καθολικών στην Ορθόδοξη Εκκλησία χωρίς ούτε μια λέξη να αναφέρουν για τις διώξεις σε βάρος των Ορθόδοξων χριστιανών στην Πολωνο-Λιθουανική Κοινοπολιτεία, οι οποίοι δεν επιθύμησαν να ασπασθούν την Ουνία ή τις θηριωδίες των Ελληνόρουθμων Καθολικών από την Οργάνωση Ουκρανών Εθνικιστών και τον Ουκρανικό Αντάρτικο Στρατό στη Δυτική Ουκρανία και τη Λευκορωσία την περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Με αυτή την προσέγγιση της ιστορίας μόνο μια από τις πλευρές εμφανίζεται ως θύμα και μαρτυρική Εκκλησία.

Καίτοι το κείμενο ισχυρίζεται ότι «η ΕΡΚΕΟ εκφράζει επιθυμία ὅπως από κοινού με τους Ορθόδοξους αδελφούς αναζητήσει λύσεις προς αντιμετώπιση ιστορικών παρεξηγήσεων», η ηγεσία αυτής έρχεται σε άμεση αντίθεση με τη θέση αυτή, συνεχίζοντας να επιμένει στην αναγνώριση του Πατριαρχικού καθεστώτος της ΕΡΚΕΟ. Εν τῷ μεταξύ το θέμα του Πατριαρχείου Ελληνόρουθμων Καθολικών στην Ουκρανία, το οποίο ανακηρύχθηκε μονομερώς το 2002, αποτελεί ένα από τα βασικά κωλύματα του διαλόγου Ορθόδοξων και Ελληνόρουθμων Καθολικών. Ὅπως είναι γνωστό οι εκκλησιαστικές αρχές των κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών εξέφρασαν την αρνητική τους θέση στη Ρώμη ὅσον αφορά το ενδεχόμενο της αποδόσεως στην ΕΡΚΕΟ της Πατριαρχικής τιμής και αξίας, επικαλούμενες τις πλέον ανεπιθύμητες επιπτώσεις στη θρησκευτική κατάσταση στην Ουκρανία και τον διάλογο Ορθόδοξων και Ρωμαιοκαθολικών εν γένει. Η συνεχιζόμενη επιμονή στην υποστήριξη των «από αιώνες προσπαθειών» της ΕΡΚΕΟ «να ολοκληρώσει τη οργάνωση των δομών αυτής με την ανύψωσή της σε Πατριαρχείο» σημαίνει ότι εμποδίζουμε την πρόοδο στη διευθέτηση των προβλημάτων μεταξύ Ορθόδοξων και Ελληνόρουθμων Καθολικών από την αρχή».

Άλλα σημαντικά κωλύματα του διαλόγου είναι η αποδοχή ισοτιμίας των «Ορθόδοξων Εκκλησιών στην Ουκρανία» από την ΕΡΚΕΟ. Λες και δεν υπάρχει μία και μοναδική κανονική Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας η οποία απολαμβάνει αναγνωρίσεως από το πλήρωμα της Ορθοδοξίας. Από το «Οικουμενικό Δόγμα» απορρέει ότι για την ηγεσία της ΕΡΚΕΟ η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας και οι σχισματικές κοινότητες απολαμβάνουν ίσης τιμής «των κληρονόμων της Εκκλησίας του Κιέβου της κολυμβήθρας του Βλαδιμήρου».

Αυτή η προσέγγιση γίνεται πραγματικότητα όταν οι Ιεράρχες της ΕΡΚΕΟ επιτρέπουν στον εαυτό τους να συλλειτουργούν με τους σχισματικούς, δημοσίως αναγνωρίζουν το έγκυρο των μυστήριων τους (ειδικότερα δε του Βαπτίσματος και της Ιερωσύνης), προσκαλούν σχισματικούς κληρικούς στα εκπαιδευτικά ιδρύματά τους προκειμένου «να γνωρίσουν από κοντά την Ορθοδοξία», πραγματοποιούν κοινά ταξίδια στο εξωτερικό, όπου προβαίνουν σε πολιτικού χαρακτήρα δηλώσεις. Παρόμοια υποστήριξη των σχισματικών από τους Ελληνόρυθμους Καθολικούς αποβαίνει επιζήμια για την χριστιανική ενότητα την ίδια μάλιστα ώρα όταν η Ορθόδοξη Εκκλησία και η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία αναζητούν νέες οδούς συνεργασίας.

Οι εκκλησιαστικές αρχές της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας επανειλημμένως εφιστούσαν την προσοχή της ηγεσίας της ΕΡΚΕΟ στην ανάγκη σεβασμού της κανονικής τάξεως της Ορθοδόξου Εκκλησίας ως μια από τις βασικότερες προϋποθέσεις για τις σχέσεις μεταξύ των Εκκλησιών, και όμως η πράξη της στενής συνεργασίας των Ελληνόρυθμων Καθολικών Ιεραρχών με τους σχισματικούς, η κατάσταση, η οποία είναι κατοχυρωμένη πλέον στο επίσημο κείμενο, επιμαρτυρεί το γεγονός ότι η ηγεσία της ΕΡΚΕΟ προτίθεται και στο περαιτέρω να παραγνωρίζει τη γνώμη της Ορθοδόξου πλευράς. Το μόνο που μας απομένει είναι να απορούμε, πώς με παρόμοια προσέγγιση μπορεί η ηγεσία της ΕΡΚΕΟ να πιστεύει ότι θα πετύχει κάτι στο διάλογο με την κανονική Ορθοδοξία.

Έκπληξη επίσης προκαλεί και ο ισχυρισμός των συντακτών του κειμένου ότι την δεκαετία 1990 «η ΕΡΚΕΟ διεξήγαγε έναν καρποφόρο έστω και άτυπο και ανεπίσημο διάλογο με τους Επισκόπους και τους θεολόγους της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως...επί τῷ σκοπῷ της αναζητήσεως τρόπου αποκαταστάσεως της πλήρους κοινωνίας με την Μητέρα Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως». Ως μέρος της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, το οποίο ακολουθεί την Ρωμαιοκαθολική διδασκαλία, η ΕΡΚΕΟ αδυνατεί να διεξάγει ένα ξεχωριστό διάλογο, εκτός των πλαισίων του διεξαγομένου από την Μικτή Διεθνή Επιτροπή επί τοῦ θεολογικού διαλόγου Ορθοδόξου Εκκλησίας και Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, επί τῷ σκοπῷ της αποκαταστάσεως της πλήρους κοινωνίας με την Ορθόδοξη Εκκλησία. Η Μικτή Επιτροπή είναι εκείνη η οποία έχει αρμοδιότητα να ασχολείται με θεολογικά προβλήματα, τα υφιστάμενα μεταξύ των Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών και να αναζητεί τις σχετικές λύσεις. Επιπλέον ο διμερής διάλογος της ΕΡΚΕΟ με τους εκπροσώπους του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως εν αγνοία της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας δυσπιστία μόνο μπορεί να προκαλέσει και να παροξύνει τις αντιθέσεις οι οποίες επί μακρόν θέλουν να αντιμετωπισθούν.

«Το Οικουμενικό δόγμα» της Ελληνόρυθμης Καθολικής Εκκλησίας της Ουκρανίας είναι ένα κείμενο αντιφατικό, το οποίο προκαλεί πολλά ερωτηματικά στην Ορθόδοξη πλευρά. Δηλώνοντας την επιθυμία να συνεχισθεί ο διάλογος με την Ορθόδοξη Εκκλησία, η ηγεσία της ΕΡΚΕΟ δεν επιδεικνύει προθυμία για μία σοβαρή ανάλυση του ιστορικού παρελθόντος ούτε για υπεύθυνη στάση έναντι της εκκλησιαστικής καταστάσεως, η οποία διαμορφώθηκε στην Ουκρανία κατά το παρόν. Εκ του κειμένου συμπεραίνει κανείς ότι η ΕΡΚΕΟ αναμένει μονομερείς χειρονομίες από την Ορθόδοξη Εκκλησία, ενώ η ίδια δεν κρίνει απαραίτητο να προβαίνει σε μέτρα προς επίλυση των υφισταμένων προβλημάτων.

Δυστυχώς σήμερα οι ενέργειες της ΕΡΚΕΟ στην Ουκρανία όχι μόνο δεν συντελούν στην προσέγγιση Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών, αλλά και παροξύνουν τις υφιστάμενες διαιρέσεις, ευνοούν το σχίσμα και συνεχίζουν να σπείρουν σύγχυση στους ανθρώπους. Κατ'αυτόν τον τρόπο εκδηλώνεται η ουσία της ουνίας από την στιγμή της εμφανίσεως της οποίας, σύμφωνα με το κείμενο του Balamand, «δημιουργήθηκε μια κατάσταση, η οποία προκάλεσε συγκρούσεις και ταλαιπωρίες, πρώτα για τους Ορθοδόξους και μετά και για τους Ρωμαιοκαθολικούς», μόνο εμβαθύνοντας την «υφιστάμενη έως τούδε διαίρεση».

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/49836/>